

Ilustracja 2. Apel Głównego Inspektora Pracy

Działalność prewencyjna Państwowej Inspekcji Pracy adresowana do rolników indywidualnych jest wciąż doskonała i urozmaicona. Jednak trzeba podkreślić, że – bez regulacji prawnych umożliwiających egzekwowanie bezpiecznej i higienicznej pracy – polega ona wyłącznie na prowadzeniu przedsięwzięć ukierunkowanych na wskazywanie błędów i uchybień oraz kształtowaniu świadomości zagrożeń i potrzebie zapobiegania nim. Ze względu na ograniczenia kadrowe, inspektorzy pracy bardzo rzadko dokonują rewizytacji gospodarstw w celu stwierdzenia stopnia poprawy stanu bhp, odwiedzając wciąż nowych rolników i ich gospodarstwa, gdzie napotykają się corocznie na te same problemy. Tymczasem z bezpośrednich kontaktów z przedstawicielami zagranicznych inspekcji pracy wynika, że posiadają one niezbędne narzędzia prawne do reagowania na nieprawidłowości i wymuszania poprawy stanu bhp.

Mimo licznych działań prewencyjnych PIP wciąż **wypadkowość przy pracy rolniczej należy do najwyższych wśród sektorów gospodarki narodowej. Od 2004 r. opinia publiczna jest pozbawiona informacji statystycznej o liczbie wypadków przy pracy rolniczej, w tym także śmiertelnych, którym ulegają corocznie dzieci wiejskie do lat 15.** Jedyne źródłem informacji na ten temat są media – poruszone wiekiem ofiar i drastycznością okoliczności tych zdarzeń.

W celu eliminowania poważnych zaniedbań i nieprawidłowości występujących podczas pracy rolniczej, konieczne więc jest:

- inicjowanie nowych przedsięwzięć prewencyjnych z pomocą liderów społeczności wiejskiej i we współpracy z partnerami reprezentowanymi w Wojewódzkich i Powiatowych Komisjach ds. BHP w Rolnictwie;
- dalsze uatrakcyjnienie programów szkoleniowych adresowanych do rolników;
- rozwijanie współpracy z Kuratorium Oświaty w celu nadania właściwej rangi przedsięwzięciom promocyjnym realizowanym na poziomie szkół szczebla podstawowego i średniego;
- zwiększenie obecności zagadnień ochrony pracy w rolnictwie na kierunkowych uczelniach wyższych, poprzez organizowanie wykładów, a także konkursu na pracę magisterską związaną z tematyką bhp i wypadkowością na wsi;
- przygotowanie materiałów audiowizualnych w celu emisji w telewizjach regionalnych i telewizji ogólnopolskiej (dotarcie do jeszcze większej grupy odbiorców);
- zwiększenie nakładu wydawnictw PIP oraz uatrakcyjnianie ich treści;
- opracowanie sposobu monitorowania wypadków dzieci przy pracach rolniczych, poprzez współdziałanie z policją, prokuraturą i innymi instytucjami posiadającymi informacje w tym zakresie.

5. Program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa”

Państwowa Inspekcja Pracy, korzystając z doświadczeń kampanii „Młodzi pracownicy – bezpieczny start” prowadzonej w 2006 roku, podjęła w 2007 roku kolejną edycję **programu edukacyjnego „Kultura bezpieczeństwa” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.**

Nauczyciele chętni do wzięcia udziału w prowadzeniu programu edukacyjnego rekrutowani byli przez okręgowe inspektoraty pracy. Podczas 21 szkoleń, które odbyły się we wrześniu i październiku 2007 roku, 597 uczestników zostało zapoznanych ze szczegółowymi założeniami programu i otrzymało materiały pomocnicze do prowadzenia lekcji z młodzieżą. W toku realizacji programu nauczyciele mogli skorzystać z dodatkowego wsparcia ze strony inspekcji pracy, na przykład w postaci wizyty inspektora pracy na lekcji.

Na potrzeby programu zakupionych zostało **1000 kompletów materiałów edukacyjnych opracowanych przez zespół ekspertów Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego.** Komplet materiałów potrzebnych do przygotowania zajęć składał się z podręcznika oraz płyty CD. Znalazły się w nim konspekty lekcji

i przykładowe testy dla uczniów, a także przystępne omówienia przepisów i przykłady dobrych praktyk. Dodatkowo, na potrzeby kursu, wznowiona została w nakładzie 15 tys. egzemplarzy **publikacja własna** Państwowej Inspekcji Pracy: „Prawo pracy – poradnik dla podejmujących pierwszą pracę”, będąca uzupełnieniem materiałów przygotowanych przez CIOP-PIB.

Ponadto do 600 osób, które aktywnie zaangażowały się w realizację programu edukacyjnego „Kultura bezpieczeństwa” w roku szkolnym 2006/2007, Państwowa Inspekcja wystosowała propozycję kontynuacji współpracy przy przygotowywaniu i przeprowadzaniu zajęć z młodzieżą. Nauczycielom przekazano przygotowany przez CIOP-PIB materiał multimedialny zawierający zaktualizowane materiały do prowadzenia zajęć oraz pakiet kilkudziesięciu filmów o tematyce bhp.

Przygotowany przez PIP program edukacyjny (którym w 2007 r. objęto ok. 33 tys. uczniów szkół ponadgimnazjalnych) został bardzo dobrze oceniony przez środowisko nauczycielskie. Aż 88% ankietowanych nauczycieli zadeklarowało chęć ponownego przystąpienia do programu w kolejnych latach. Wysoko (8,5 pkt. na maksymalnych 10) oceniona została ekspercka pomoc inspektorów pracy przy przygotowywaniu i prowadzeniu zajęć z młodzieżą.

6. Popularyzacja zagadnień ochrony pracy

A. Prowadzenie szkoleń dla partnerów społecznych

Wzorem lat poprzednich – także w roku 2007 działalność edukacyjna adresowana do związków zawodowych oraz partnerów społecznych realizowana była na szczeblu centralnym i regionalnym. Na szczeblu centralnym odbyły się 4 szkolenia dla 142 społecznych inspektorów pracy i działaczy związkowych, zrzeszonych w NSZZ „Solidarność”, OPZZ, Forum Związków Zawodowych oraz w ZZ Budowlani oraz 12 spotkań dla przedstawicieli organizacji pracodawców, tj. PKPP Lewiatan, Konfederacji Pracodawców Polskich.

Na szczeblu regionalnym zorganizowano 431 spotkań dla 12 406 działaczy związkowych, w tym dla ok. 5470 społecznych inspektorów pracy (w roku 2006 odpowiednio – 230 spotkań dla 8444 uczestników). **Okręgowe inspektoraty pracy zorganizowały szkolenia dla wszystkich wnioskujących o to organizacji związkowych.** Najwięcej szkoleń odbyli związkowcy zrzeszeni w NSZZ „Solidarność”, OPZZ (m.in. Związek Zawodowy Górników, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej), Forum Związków Zawodowych (m.in. ZZ Inżynierów i Techników, NSZZ Pracowników Policji).

Odbyły się również **szkolenia dla organizacji pracodawców**. W 152 spotkaniach udział wzięło 5061 przedstawicieli pracodawców (w roku poprzednim odbyło się 107 spotkań dla 3053 uczestników).

We współpracy z instytucjami samorządowymi i terytorialnymi strukturami administracji rządowej zorganizowano **szkolenia m.in. dla pracowników administracji, studentów, pracowników służb bhp**. W 121 spotkaniach udział wzięło 4617 osób.

Podczas szkoleń szczególnie dużo uwagi poświęcono zmianom, które wprowadziła nowa *ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy* – z 13.04.2007 r. Ponadto z informacji uzyskanych z okręgów wynika, iż znacznie wzrosło zapotrzebowanie na szkolenia dotyczące uprawnień zakładowych organizacji związkowych wynikających z Kodeksu pracy. Niezmiernie dużym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia dotyczące czasu pracy (w związku z nowelizacją ustawy o ZOZ wzrosła liczba szkoleń dla OZZPiP i OZZL dotyczących zmian w czasie pracy), wynagrodzeń, minimalnych wymagań dot. użytkowania maszyn. W nawiązaniu do kampanii promocyjnych realizowano przedsięwzięcia edukacyjne w zakresie przeciwdziałania skutkom stresu w miejscu pracy, zapobiegania dolegliwościom układu mięśniowo-szkieletowego u pracowników handlu i służby zdrowia. Podczas szkoleń wykorzystano pomoce dydaktyczne zapewnione przez PIP, np. materiały multimedialne, wydawnictwa (poradniki, broszury, ulotki).

Równie ważne w działaniach promocyjnych były **spotkania i narady informacyjno-szkoleniowe z partnerami inspekcji**; organizowano je na szczeblu okręgowych inspektoratów pracy (w 2007 r. łącznie 652, 2006 r. – 629). Kierownictwa OIP oraz inspektorzy pracy odbyli 154 spotkania i narady z reprezentantami regionalnych struktur związkowych, 97 spotkań z członkami organizacji pracodawców oraz 401 spotkań z przedstawicielami lokalnych instytucji samorządowych, administracyjnych i organizacji społecznych. Należy zwrócić uwagę na wzrost liczby spotkań z przedstawicielami instytucji samorządowych (2006 r. – 313 spotkań). Związane to było głównie z potrzebą uzyskania wiadomości nt. nowych uprawnień inspekcji w związku z wejściem w życie nowej ustawy, jak i z popularyzacją programów prewencyjnych PIP, tj. kampanii informacyjno-kontrolnej dotyczącej przeciwdziałania dolegliwościom układu mięśniowo-szkieletowego, związanych z nią *dobrych praktyk* podczas prac transportowych oraz kampanii poświęconej przeciwdziałaniu skutkom stresu w miejscu pracy.

B. Doradztwo dla partnerów społecznych

Partnerzy społeczni Państwowej Inspekcji Pracy korzystają z poradnictwa dotyczącego zarówno prawnych, jak i technicznych zagadnień ochrony pracy. W 2007 roku **związkom zawodowym udzielono 26 050 porad**, w tym 18 986 (73%) porad prawnych